

»Vzemi zemlja, kar je tvojega...«

V dneh porumenelega zelenja vsako leto za hip zadržimo utrip vsakdanjega življenja in pohitimo tja, kjer smo zemlji izročili usahla trupla naših dragih. Pomladimo uso gomilo, da bi obrazu smrti vpečatili vsaj nekaj poezije. Za čuda ni ga naroda v davnini ne sedaj, ni ga verstva in ne filozofije ali ideologije, ki ne bi gojili pietete do rajnkih. Kako? Najprej z luk-suzno rakvijo za pogreb, s cvetjem in zvonenjem, z lučkami in s prazničnim spremstvom, včasih tudi s primerno pesmijo ali celo z muziko, kristjani tudi z duhovnikom in z molitvijo. Pozneje se potrudimo okusno, morda tudi umetniško urediti zadnje počivališče in na gomilo postaviti spomenik z napisom. Tudi primitivna ljudstva imajo ustajene slovesne obrede za slovo od umrlega. Tudi davnina je poznala iz kamna izklesane sarkofage in celo grandiozne piramide za zadnje počivališče. Celopotratni nakit ali kakršenkoli osebni pribor je moral v predzgodovini s truplom v grob. Toda vsakoletno prazniško obiskovanje grobov je prineslo šele krščanstvo.

Kakor v pradavnini tako tudi dandanes — ali iz praktičnih razlogov ali zaradi pietete ali iz obeh vzrokov — nameščamo in združujemo rajnih trupla v določeno teritorialno skupnost, naj so si bili v življenju prijatelji ali pa v laseh med seboj. In tudi to skupno grobišče ali pokopališče mora imeti okusen okvir, spodobno obzidje, monumentalen vhod, vidno krščansko znamenje na sredi — križ. V naši mali domovini se posebno odlikuje po svoji legi in ureditvi goriško pokopališče, ki slovi kot eno najlepših v srednji Evropi. Tujci nam ga zavidajo.

Vse religiozno in nereligiozno in, če hočete, folklorno obredje ob pogrebi je umetnost, je poezija. Lepa oprema grobov in grobišč je delo arhitekture. Tudi ta je umetnost, tudi ta je poezija. Izhaja iz duha in srca.

Duh in srce zelo prizadeto strmita pred dramo smrti že davno pred njenim prihodom. Prisluhnjimo le tej ali oni iz inventarja naših ponarodelih: Rasti, rasti, rožmarin ... Zagorski zvonovi ... Kaj pa delaš, Anzeljček ... Gozdič je že zelen ... Srce je žalostno ... Druge izlivajo žalost nad grozo smrti, ki je že prišla: Pojdam u Rute ... Šel bom tja na grob zeleni ... Tam za turškim gričem ... Oj Doberdob ...

Tako tudi besedna umetnost hiti z umetniško obliko oblačiti stvarnost smrti v mehki plašč nežne poezije. Katero njeno vrst izbira človek za tematiko smrti? Pač

nadaljevanje na 2. strani ■

Po odpravi nespোরазumov

Bliža se rešitev vladne krize

Medtem ko pišemo, se zdi, da se bo na začetku prihodnjega tedna rešila kriza vlade, ki je nastala z odstopom ministrov in podtajnikov, kateri pripadajo republikanski stranki. V ponedeljek se bo predsednik Craxi predstavil parlamentu, da ugotovi, če njegova vlada še uživa zaupanje večine poslancev in senatorjev ali ne. To pomeni, da bo predsednik republike zavrnil odstop predsednika vlade Craxija, češ da ni razlogov za odstop.

Če se bodo dogodki tako razvijali, je jasno, da so vodstva strank dosedanje petstrankarske koalicije odpravila nespোরазume in da je bil predvsem rešen spor med Craxijem in Andreottijem na eni ter Spadoliniem na drugi strani. Slednji je namreč »zaloputnil vrata« in se užaljeno umaknil iz vlade, ker se ni strinjal z načinom, kako se je končala afera s potniško ladjo »Achille Lauro«, in ker ga Craxi ni seznanil, kako namerava ravnati s palestinskim voditeljem Abu Abasom, ki je bil na krovu egiptovskega potniškega letala, od ameriških lovcev preusmerjenega na oporišče Sigonella na Siciliji. Obrambni minister Spadolini je iz televizijskega dnevnika zvedel, da je Abu Abas odpotoval z jugoslovanskim potniškim letalom iz Rima v Beograd.

Na skupnem zasedanju glavnih tajnikov petih strank dosedanje večine je Craxi prebral listino, katere vsebina bi morala predstavljati osnovo političnega zavezništva in hkrati jamstvo, da ne bi prišlo v prihodnosti do nespোরазumov. Dokument poudarja, kako Italija spoštuje mednarodna zavezništva, a se zavzema za enakopravnost znotraj Atlantske zveze. Vlada bo o-

krepiła boj proti mednarodnemu terorizmu in pri svojem delu spoštovala načelo kolegialnosti. Vse kaže, da se z vsebino Craxijevega dokumenta strinja tudi tajnik republikanske stranke Spadolini, zaradi česar so odpadli razlogi za njegov umik iz vlade.

To je tudi glavni razlog, da je predsednik republike Cossiga po pogovoru s Craxijem zavrnil njegov odstop in odredil, naj se predstavi parlamentu, kjer bi njegova vlada morala prejeti zaupnico. To tudi pomeni, da bo Craxijeva vlada ostala nespremenjena v lastni sestavi, da torej ne bo nove vlade.

Na razplet politične krize v Italiji je gotovo odločilno vplivalo potovanje ministrskega predsednika Craxija v Washington, kjer je bilo na pobudo ameriškega predsednika Reagana prejšnji teden vrhunsko srečanje predstavnikov industrijsko najbolj razvitih držav na svetu. Craxi je ob tej priložnosti imel ločen pogovor z Reaganom, med katerim je pojasnil razloge, zaradi katerih je Italija dovolila, da je Abu Abas zapustil italijansko ozemlje. Se prej pa je Reagan s posebnim pismom Craxiju pojasnil razloge, zaradi katerih je njegova uprava odredila preusmeritev egiptovskega potniškega letala, na krovu katerega so bili Abu Abas in palestinski teroristi.

Ne glede na takšna pojasnila prav gotovo drži, da je celotna zadeva s preusmerjeno ladjo Achille Lauro še vedno zagonetna in da se ne bo najbrž nikdar v celoti pojasnila. Kar zadeva italijansko politično krizo, je pomembno, da se je tajnik republikanske stranke zadovoljil s Craxijevo razlago in preklical svoj umik iz vlade.

Za zaščito slovenske manjšine brez vsakršne diskriminacije

Škofje iz Trsta, Gorice in Vidma so naslovili 10. oktobra skupno pismo na senatno komisijo za ustavna vprašanja, ki proučuje zakonske predloge za zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. V pismu se zavzemajo za takšno zaščito, ki naj ob upoštevanju dejanskega stanja zagotovi temeljne narodne pravice celotni slovenski narodni skupnosti ob italijanski vzhodni meji. Tako je dejal videmski nadškof msgr. Battisti, ki se je v soboto, 26. oktobra, udeležil slovesnosti predstavitve nove knjige Tarcisia Venutija »La chiesette votive da

San Pietro a Prepotto« (Zaobljubljene cerkvice od Špetra do Praprotnega). Videmski nadškof je ob tej priložnosti tudi dejal, da se strinja z uvodom nove knjige, kjer je med drugim rečeno, da so cerkvice nastale na ozemlju, ki je v vseh pogledih bolj sličen bližnjemu ozemlju v sosedni Sloveniji kot v Furlaniji. S tem je nadškof tudi ovrgel trditve, češ da so Benečani nekaj drugega od sosedov onkraj Matajurja.

Na slovesnosti, ki je bila v Špetru, so spregovorili domači župan Marinig, pred-

nadaljevanje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 3. novembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Kraške mravlje«, radijska igra (Drago Gorup); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Prva repriza: »Večni sopotniki«; 15.40 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditve; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **PONEDELJEK**, 4. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 8.40 Slovenska popevka - Lahka glasba; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1984: mešani zbor »Frančišek Borgia Sedej« iz Števerjana, mešani zbor »Rupa-Peč« in deklški zbor »Devin«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotiček: »V deželi pravljic«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Repentabor, glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **5. novembra**, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Nediški zvon; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Med Brdi in Jadranom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Repentabor, glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe; 18.00 Izvirna radijska igra: Joško Lukež: »Noč po jubileju«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **SREDA**, 6. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska diaspora v svetu; 8.40 Slovenska popevka - Lahka glasba; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Ekumenski zbor iz Trsta; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Igraj se z nami tudi ti!; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnja operna sezona v tržaškem gledališču Verdi; 18.00 Poezija slovenskega zapada; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **ČETRTEK**, 7. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Od Milj do Devina; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ne prezirimo!; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Moški in ženski zbor »S. Ignazio« iz Gorice; 18.00 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **PETEK**, 8. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na goriškem valu; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Naša pesem: moški zbor »Davorin Jenko«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Acì Bertonecelj v našem studiu; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **SOBOTA**, 9. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica za dobro jutro - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Anketa o mladinski brezposelnosti; 15.00 Otroški kotiček: »Skrito odkrito«; 16.00 Diskografija Slovencev v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 4. mednarodni violinski natečaj »Premio Rodolfo Lipizer« v Gorici; 18.00 Dramska vetrovnica: »Večni sopotniki«; 19.00 Radijski dnevnik.

»Vzemi zemlja, kar je tvojega...«

■ nadaljevanje s 1. strani

elegijo — bodisi v besedni kakor v upodabljaljoči umetnosti.

Toda naj mar ostanemo le pri solzah — ob pogrebu, ob letnem spominskem dnevu mrtvih?

Ob obisku grobov, ob sprehodu po grobišču mi vselej zazvenijo v duhu liturgične besede, ki sta jih po lastnem, krajevnem obredniku rabili in prav zadnji čas tudi za novo, reformirano bogoslužje vključili — ljubljanska in mariborska škofija: »Vzemi, zemlja, kar je tvojega...« Poetične besede, kakršnih je v krščanski liturgiji mnogo, v starih več kot v novih, reformiranih tek-

stih. Toda te poetične besede se ne ustavljajo na zemlji. Celotna formula-molitev, ki jo duhovnik recitira ob polaganju rakve v grob, se glasi takole: »Vzemi, zemlja, kar je tvojega, Kristus naj sprejme, kar je Njegovega; telo je iz prsti, duh je od zgoraj vdihnjeno.« Ta molitev oznanja eno temeljnih resnic, da običajna pieteta, izražena v razkošnem pokopovanju in v nagrobnikih ter monumentalnih grobiščih, ostaja zelo pritlikavo na površini zemeljske skorje, če se naš pogled ne dvigne v višavo, v nebo, do tiste resnice, ki pravi, da duh tudi po smrti živi tako gotovo kakor truplo trohni. Tej resnici pa sledi alternativa, da smrt odpira vhod v večno poezijo ali v večno tragedijo.

St. Žerjal

Umrli je dr. Ludvik Čepon

V nedeljo, 6. oktobra, je v mestu Latrobe v Pennsylvaniji v Združenih državah Amerike umrl dr. Ludvik Čepon, profesor na tamkajšnjem kolegiju sv. Vincencija. Rajni profesor je bil rojen leta 1908 v Sloveniji. Kot lazaristovski bogoslovec je bil posvečen v duhovnika leta 1934. Več let je bil prefekt v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, leta 1940 je doktoriral in bil poslan za spiritala in kateheta k uršulinkam v Škofjo Loko.

Zaradi vojnih razmer je odšel v Rim, kjer je nadaljeval teološke študije, po vojni pa je odšel v tujino. V Združenih državah Amerike je postal profesor na omenjenem zavodu, kjer je poučeval vzhodna verstva, semitske jezike, nemščino in ruščino. Vse življenje je rad potoval in bil na svojih potovanjih vedno odprt in pozoren opazovalec življenja in duhovnosti ljudstev, ki jih je videl. Tako so nastale knjige »Bežna srečanja« (1964), »Vtisi in misli iz Rusije« (1982). Zadnja knjiga, ki je izšla letos poleti v Trstu, pa nosi pomenljiv naslov »Na pragu«. V njej je zbral 23 razmišljanj o važnejših vprašanjih, ki jim za geslo postavlja odlomke iz evangelijev.

V Južni Afriki se nadaljuje val aretacij na osnovi odloka o izrednem stanju. Južnoafriška vlada je izredno stanje raztegnila na več kot četrtino vsega južnoafriškega prebivalstva. Demonstracije proti režimu apartheidu so doslej zahtevale 770 smrtnih žrtev. Nobelov nagrajenec anglikanski škof Tutu je izjavil, da bo zahteval od Združenih narodov strogo izvajanje sankcij proti Južni Afriki, če slednja ne bo začela odpravljati režim rasnega razlikovanja v roku šestih mesecev.

ŠKOFJE ZA ZAŠČITO SLOVENSKE MANJŠINE BREZ VSAKRŠNE DISKRIMINACIJE

■ nadaljevanje s 1. strani

sednik Gorske skupnosti Nadiških dolin Ciuch, krščanskodemokratski evropski poslanec Mizzau in dr. Pelizzo, predsednik Ljudske banke v Čedadu, ki je omogočila tiskanje nove knjige.

Pomembne arheološke najdbe

Slovenski listi so v prejšnjih tednih poročali o zanimivi, pravzaprav edinstveni arheološki najdbi v Zasipu pri Bledu, ki bistveno spreminja podobo o prvih slovenskih priseljencih na našem ozemlju. V groblji pod svojo hišo je Tone Jarkovič slučajno našel srednjeveški zaklad iz 9. stoletja. Skupno je iz jame v morenski naplavini potegnili štiriindvajset predmetov, ki jih je očitno neki davni Kranjec iz previdnosti zakopal. Izkopani predmeti so: dva ročaja za vedrici, ost kopja in sulice, klesarsko dleto, nožič z odlomljeno konico, dva svedra za les, veliko motiko (sapon), odlomljen kos srpa, tri nasaditvene obročke, razno orodje za obdelavo lesa, štiri tulaste konice, kovinski lemež, žvale in stremeni za konja.

Ti predmeti popolnoma spremenijo dosedanje mnenje o staroslovencih. Kdor je zakopal te predmete, je bil gotovo domačin, drugače ne bi v jami našli kmečkega orodja; zanimiv je n. pr. kovinski lemež, ki priča o naprednem kmetovanju, orožje in konjska oprema pa pričajo, da so bili stari Kranjci v 9. stoletju tudi dobri vojaki, dobro opremljeni in gotovo na takratni evropski ravni.

Najdba je močno razburila slovenske arheološke kroge. Strokovnjaki so si edini v prepričanju, da gre za edinstveno najdbo zaklada, ki bo bistveno spremenila dosedanja mnenja zgodovi-

narjev, ki so trdili o staroslovencih, da so to bili preprost, nizko razvit in miroljuben narod, brez vojske in brez razvitega kmetijstva. Arheološka odkritja govorijo torej drugače.

Prof. dr. Zwitter 80-letnik

Slovenski zgodovinar Fran Zwitter je 24. oktobra slavil 80. rojstni dan. Fran Zwitter je gotovo eden najvidnejših slovenskih zgodovinarjev. Poseben sloves si je Zwitter pridobil kot velik poznavalec slovenskega narodnega vprašanja in narodnega prostora. To svoje znanstveno znanje je imel priložnost koristno uporabiti, ko je v prvih povojnih letih sodeloval pri mirovni konferenci v Parizu kot strokovnjak jugoslovanskega zastopništva.

Akademik prof. Zwitter ima velike zasluge tudi kot vzgojitelj novih generacij slovenskih zgodovinarjev, saj je bil več desetletij profesor na ljubljanski filozofski fakulteti, poleg drugega tudi predsednik Zgodovinarskega društva za Slovenijo v letih 1954-1966. Kot mednarodno priznani strokovnjak se je močno uveljavil v vsem jugoslovanskem prostoru. Slovenski zgodovini je prispeval mnogo študij in monografij ter knjig. Ob visokem jubileju mu čestitamo in želimo še veliko zdravja in delovnega zadoščenja.

Iz naše preteklosti

Ko trgamo grozdje ...

»Zopet se« ..., tako smo začeli zadnji uvodni članek o vzgoji naše dece in smo bili zaplenjeni. Danes hočemo začeti tudi z »zopet se« ..., a upamo, da nam bo politično oblastvo milostljivo, kajti pisati hočemo o našem sočnem goriškem grozdju in o veseli trgovci. Pravijo, sicer, da je sveže grozdje zelo dobro za čiščenje, dvomimo pa opravičeno, če je porabno pri »čiščenju« političnih »grešnikov«. Ako bi bilo, bi gotovi krogi gotovo ne štedili pri nabavi svežega grozdja.

Pa preidimo k predmetu!

Zopet so se približali za naše vinorodne gorice veseli dnevi trgovatve. S preudarjajočo kretljivo in zamišljen je stopal v zadnjem času naš kmet po svojem vinogradu in otipaval jagode, če so že dovolj mehke. Če je prišel do obložene trte, mu je hušnil radosten smehlaj čez obraz kot našemu prosvetnemu delavcu, ko stopi v dvorano, kjer ga nestrno pričakuje po izobrazbi hrepeneča množica. Če je pa videl polgnilo in razredčeno grozdovje, se je njegov obraz zresnil, kakor mnogim našim oblastnikom ko čitajo v »Straži« kako pikro pripombo. Računal je, koliko solnca rabi še njegova ljubljena trta, da bo godna in gledal v pratio, kdaj bo prava luna za trgovatve. Na ta način je določil kot skušen vojskovodja dan, ko bo pričel z veseljem delom. Prej je seveda že očistil in požveplal sode, pregledal, če je preša dovolj osnažena in čebri zadostno namočeni. Pogovoril se je seveda tudi s sosedi, da glede delavcev ne nastanejo navskrižja. In tako napoči težko pričakovani dan. »Bendemači«, fantje in dekleta, oboji razigranih lic, so že pripravljene z brentami, favci in pipci, da odkorakajo med plante. Kmalu odmeva od tam brezskrben smeh. Dekleta hitijo z branjem, fantje si pa zalagajo brente na ramena ter jih z nekakim tihim ponosom odnašajo in odvažajo v kleti. Tam se največ kreče go-

spodar. Nadzoruje sicer tudi delo v vinogradu, toda glavno njegovo delo je v hramu. V kuhinji se pa neumorno suče gospodinja, ki pripravlja obilen in okusen založek za praznični dan. Tako potekajo ure v živahnem delu in kmalu zadone rad brda poskočne narodne popevke. Proti večeru že teče prvi mošt in vsi se gnetejo okrog preše, radovedni, če bo kapljica dovolj sladka. Pogledat pride tudi sosed, ki mlaskajoč, z nagubanim čelom pokušava novi pridelek. Zopet in zopet pa zaore v večerni mrak naše narodne pesmi, žive in goreče priče, da smo na zemlji naših slovenskih pradedov, katero kot njihovi zvesti sinovi ljubimo s svojo srčno krvjo in katero hočemo zapustiti neomadeževano svojim slovenskim dedičem.

Tu sem, med preprosto ljudstvo, ko se razigrava v vsej svoji neprisiljenosti, naj bi prišli razni gospodje iz vladnih palač, pa bi se prepričali koliko so vredni očitki, da je ljudstvo zapeljano od voditeljev. In to ljudstvo je tudi dobro in radodarno, zlasti ob zornih dnevih trgovatve. Še njim, o kojih

naklonjenosti ne čuti veliko, bi poklonilo najlepših in najbolj sočnatih grozdov. Ne bili bi sicer tako težki kakor so bili znani svetopisemski, toda zato sladki, zdravi in polni omamljive kapljice, kakor je zdrava in prepojena z omamljivo lepoto zemlja, ki jih je rodila.

Goriška straža 3. oktobra 1925

Ukve na Koroškem.

Dolgo je našo občino vladal komisar. Prav zadovoljni smo bili, ko je videmski prefekt razpisal v naši občini volitve. V nedeljo dne 27. septembra smo si izvolili novo občinsko zastopstvo. Zmagala je Kmetsko-delavska zveza, tako da imamo zdaj v občinskem svetu same zavedne domačine. Z mirnim srcem čakamo, da se bodo naši vrli možje lotili občinskega gospodarstva. Dela bo mnogo, ker dolgo ni bilo rednega nadzorstva v občini. Novemu občinskemu zastopu želimo mnogo sreče in uspehov! Zaupamo, da bodo višje oblasti, ki že poznajo naše mirno in pošteno ljudstvo, prijazno pomagale novemu občinskemu svetu pri delu.

Ukljân.

Goriška straža 3. oktobra 1925

Drugi romarski vlak

Odkod in kam? Iz slovenske Koroške v Hercegovino. Tudi tja je peljal Slovence in z njimi znatno število Korošcev nemškega jezika na novo božjo pot. O prvem posebnem romarskem vlaku iz Ljubljane v Medjugorje je bilo že povedano v prejšnji številki Novega lista. Letos je Slovenija nudila prvi televizijski dokumentarec o Medjugorju in zdaj v roženskem mesecu so Slovenci kot prvi organizirali in napolnili poseben romarski vlak v tisto smer. Istočasno je bilo slišati, da bodo jugoslovanske železnice — kajpak na prošnjo zasebnih Marijinih častilcev — organizirale še en poseben vlak, to pa za koroške Slovence. Na Koroškem pa so trdili, da to organizirajo avstrijske železnice. Dejstva pa so tale: avstrijski železniški uradnik slovenskega

jezika v Pliberku je dal pobudo, prevzel organizacijo vlaka in avstrijska železniška uprava mu je dovolila uporabljati železniški, torej državni urad in državni telefon za vpisovanje, toda železniške vagonne (bilo jih je devet) je poslala v Pliberk Jugoslavija in vse romanje se je vršilo v jugoslovanski režiji in postrežbi. Tristo koroških romarjev je vlak odpeljal iz Pliberka v petek, 25. oktobra, čez Maribor; v vsakem vagonu sta jugoslovanska stevard in stevardesa postregla potnikom z obilnim zajtrkom — ko so se ti nekje pri Sarajevu dvignili iz udobnih spalnikov (enako na povratku), v Mostarju so jugoslovanski avtobusi sprejeli romarje ter jih popeljali v Medjugorje in jih tam počakali do pozne večerne ure za povratek v Mostar, kjer je bila v restavracijah pripravljena večerja. Uro pred polnočjo je vlak odpeljal koroški »tovor« spet v domovino. V Pliberk so se vrnili v nedeljo popoldne vsi nadvse zadovoljni nad romanjem, nad vljudnostjo uradnega in neuradnega jugoslovanskega osebja. Žal jim je le, da ni bilo dovolj priložnosti za slovensko spoved, ker so imeli s seboj le tri duhovnike, med hercegovskimi frančiškani pa itak ni nikoli nikogar na voljo za spovedovanje v slovenščini, niti ne, kadar so znatne skupine Slovencev tam brez lastnega duhovnika. Tudi pri večerni sobotni maši v natrpni cerkvi je bil prostor za branje evangelija in prošnje ljudstva samo v francoščini, nemščini, italijanščini, le za to veliko skupino Slovencev ne. V teh dveh stvareh bi bilo želeto od bratov Hrvatov spodoben premik, čeprav je videz, da neradi slišijo na to uho.

Pred dvema letoma so mi hercegovski frančiškani povedali z velikim zadoščenjem, da so jim prav Slovenci od vsega početka medjugorskih dogodkov nudili in dali največ moralne opore. Ne vedo pa, koliko so prav zamejski Slovenci brez šuma in razkazovanja po osebnih stikih razširili medjugorsko ime med avstrijske in italijanske sodržavljane in kolikim tujcem ilustrirali pota in steze do Medjugorja. Naj bo ponovno povedano tudi to, da je prav slovenski narod poslal leta

dalje na 5. strani

Kaj je gradbeni odpust

Slovensko gospodarsko združenje prireja sestanke, na katerih razlaga prizadetim vprašanju gradbenih odpustov za tako imenovane črne gradnje.

Prvi takšen sestanek je bil v Boljuncu, nato na Opčinah, 29. oktobra v Nabrežini in 30. oktobra bo v Kulturnem domu v Trstu.

Prošnje za gradbene odpuste je treba predložiti do 30. novembra. Časa je torej malo — kot je bilo poudarjeno na sestankih — ker imajo zdaj s to zadevo veliko dela tako tehnik, ki napravijo risbe, kot občinski uradi in kataster, kjer je morda treba dobiti kakšno dokumentacijo. Skupaj z vložitvijo prošnje je tudi treba plačati globo. Takoj je treba plačati polovico globe, ostalo pa v dveh obrokih po 25 odstotkov.

Tipov prekrškov je več ter so zaradi tega globe tudi različne. Poleg tega se globe razlikujejo po treh obdobjih: črne gradnje pred 1. septembrom 1967, nato med letoma 1967 in 1977 ter tretje obdobje v letih 1977-1983.

Za notranje preureditve stanovanj in hiš so tako imenovani mini-odpusti ter v številnih primerih takšne prijave niso važne. Maksi odpusti pa se tičejo vseh zunanjih gradenj od verand, raznih lop in barak ter seveda še večjih gradenj. Prošnje za maxi-odpust je treba — kot rečeno predložiti — na posebnih formularjih do 30. novembra, za mini-odpust pa do 30. decembra. Do 30. decembra je tudi mogoče urediti položaj pri katastru, če zgradbe še niso vpisane.

Občina mora odobriti sanacijo za omenjene črne gradnje ter bodo globe dosti manjše kot po zapadlosti rokov. Zaradi obilne zaposlitve pristojnih uradov, utegnjo roke podaljšati, a seveda ni nič gotovega.

Zgradb z nesaniranimi gradnjami ne bo mogoče niti prodati niti dedovati. Zunanje gradnje lahko pridejo na dan čez mesece, ko bodo občine odpravile takso na smeti in pse ter podobno in bo uvedena skupna taksa na servise po površini stanovanj.

Skavti o pravicah slovenščine

Tržaško pokrajinsko vodstvo Slovenske zamejske skavtske organizacije je na svoji redni seji dne 28. oktobra razpravljalo tudi o naših narodnostnih in kulturnih pravicah. Vzgoja narodno zavednih članov je med bistvenimi cilji te mladinske organizacije. Večinoma gre za tiho, a vztrajno delo na tedenskih sestankih, izletih, taborih in drugih pobudah. V sedanjem trenutku boja slovenske manjšine za zaščitni zakon pa se je vodstvu zdelo, da ne more mimo tako hudega dogodka, kakršna je bila prepoved uporabe slovenščine v tržaški občinski palači Costanzi. Šlo je za dogodek velikega načelnega pomena, izredno huda pa je bila tudi argumentacija tržaškega župana Richettija, ko je prepoved javno opravičeval.

Tržaško pokrajinsko vodstvo SZSO je zato županu že 24. septembra poslalo zelo ostro pismo, v katerem ga je pozvalo, naj po tolikih protestih vendar spremeni svoje nesprejemljivo stališče o pravicah slovenščine. V pismu je bilo med drugim zapisano: »Če drži, kar poroča tisk, in sicer da bi bila raba slovenščine ob tisti priložnosti za Vas provokacija, takega stališča ne moremo drugače oceniti kot žalitev, kot dokaz večjega razumevanja za šovinistične kroge kot pa za slovenske državljane, katerih župan ste, kot zapiranje in nazadovanje, ki ga nobena kulturna pobuda v Parizu ne more dvigniti iz provincializma.«

Tržaški župan je skavtski organizaciji odgovoril 11. oktobra in ponovil že objavljene utemeljitve, češ da ni šlo za kako zastavljeno Slovencev. Po njegovih besedah je občinski odbor po svobodni in demokratični razpravi sprejel sklep, da ne da na razpolago palače Costanzi, ker dvojezična izvedba razstave ne bi bila »oportuna«, saj je razstava zadevala zgodovinski dogodek, ki zadeva vse mesto in ne le slovensko manjšino. Sklep po županovih besedah ne nasprotuje nobenemu zakonu, preprečil pa je primer »integralne dvojezičnosti«, o kateri lahko reče najmanj to, da ni oportuna.

Pokrajinsko vodstvo Slovenske zamejske skavtske organizacije v Trstu je potrdilo svojo izredno negativno oceno dogodka. Po njegovem mnenju ravno županova razlaga jasno dokazuje, da je šlo pri upravnem sklepu za pravo dejanje diskriminacije, saj je večina v odboru odklonila dvorano izključno zaradi prisotnosti slovenščine.

Skavti bodo o tej zadevi obširneje pisali v prvi številki novega, petnajstega letnika svojega mesečnega glasila Jambor, ki je ravno v tisku.

PRESTOP TRŽAŠKIH SKAVTOV

V soboto, 26. oktobra, so se člani klana slovenskih tržaških skavtov v Trstu zbrali v Nabrežini, da bi starejši člani organizacije sprejeli medse tiste novince, ki so se na ta praznik pripravljali pod vodstvom voditeljev dve leti. Iz Nabrežine so se zbrani člani podali k jami pri Slivnem. Slovesnost prestopa je bila namreč na njenem dnu 70 m pod površjem zemlje.

Srečanje se je začelo z uvodno mislijo Franca Mozetiča, ki je letošnje novince skoraj v celoti sam pripravljajal na prestop. Sle-

dila je maša, ki jo je daroval skavtski duhovni vodja Bedenčič. Obred so novinci sami oblikovali s svojimi mislimi, prošnjami in branjem beril. Maši je sledil prestop. Novinci, ki so postali roverji in popotnice, so prejeli simbole roverizma: trakce rumene, zelene in rdeče barve. Se pravi barve, ki ponazarjajo vse tri veje skavtizma: volčiče in veverice, izvidnike in vodnice in roverje in popotnice. Vsaka barva ima tudi svoj simbolični pomen. Rumena barva naj bi nove roverje in popotnice spominjala na to, naj bodo v življenju vedno dobre volje, zelena barva srednje veje spominja na upa-

Sklad »Mitja Čuk« priredi v sredo, 30. oktobra, ob 10. uri v Kulturnem domu v ulici Petronio

NAGRAJEVANJE ZMAGOVALCEV

LIKOVNEGA NATEČAJA

»POMAGAJMO OTROKOM«

Program bo popestrila NECA FALK, ki bo ob glasbeni spremljali kitar izvajala pesmi Kajetana Koviča in Lili Novy.

V foyerju bo na ogled razstava vseh izdelkov, ki so sodelovali na natečaju.

nje, rdeča pa pomeni ljubezen. Ob tem so dobili še sveto pismo, da bi iz njega črpali moč za življenje, in svečo. Sveča ponazarja svetlobo. Spominja pa naj jih na geslo roverjev in popotnic, to je: služiti!

Preden so prejeli znake roverizma, je vsakdo prebral svoje smernice, ki naj bi bile nekakšen kašipot skozi življenje. Vodilna misel vseh je bila, da hočejo postati vzorni kristjani, dobri državljani in aktivni pripadniki slovenske narodnostne skupnosti. Vseh sedem novincev in novink se je odločilo za nadaljnje delovanje v organiza-

ciji. Tako je Slovenska zamejska skavtska organizacija na Tržaškem bogatejša za sedem voditeljev.

Po prestopu so se vsi prisotni zbrali v župnijski dvorani v Nabrežini, kjer se je srečanje nadaljevalo z družabnostjo.

NOVICE

V Slovenskem klubu v Trstu so 24. oktobra priredili večer, posvečen pesniku Cirilu Zlobcu ob njegovi 60-letnici. Ciril Zlobec je pred kratkim bil izvoljen za predsednika Društva književnikov Jugoslavije. Nedo dolgo tega je izdal novo pesniško zbirko »Nove pesmi«. Po pozdravnih besedah Marka Kravosa je o Zlobčevem literarnem delu spregovoril pesnik Tone Pavček. Lidija Kozlovič je recitirala nekaj Zlobčevih pesmi, nakar je spregovoril sam pesnik. Ciril Zlobec je imel pomemben nastop v slovenski skupščini, ko je ta v prisotnosti predstavnikov zamejskih Slovencev proučila stanje slovenskih manjšin izven meja Slovenije.

—o—

S koncertom pevskega zbora »Ivo Lola Ribar« iz Beograda se je v četrtek, 24. oktobra, začela letošnja koncerta sezona tržaške Glasbene matice. Zbor, ki ga vodi Milovan Pančič, je predstavil tržaškemu občinstvu zanimiv spored, v glavnem iz srbske zborovske literature. Koncert, ki je privabil veliko ljubiteljev zborovske glasbe, je bil posebno v drugem delu na visoki poustvarjalni ravni.

Naslednji koncert v priredbi Glasbene matice bo v četrtek, 7. novembra, ko bosta v stolnici sv. Justa nastopila orglar Hubert Bergant in trobentač Anton Grčar.

—o—

Vatikanski državni tajnik kardinal Casaroli zelo dobro okreva po odstranitvi vranice. Vranico si je poškodoval pri padcu v notranjosti predstavništva Svetega sedeža v New Yorku. Zdravniki menijo, da bo kardinal Casaroli lahko zapustil bolnišnico še pred iztekom tedna.

Slovenska skupnost na Tržaškem o aktualnih problemih

Pokrajinski izvršni odbor Ssk je na zadnji seji obravnaval vrsto konkretnih problemov, ki živo zadevajo slovensko narodno skupnost. Med temi gre zlasti omeniti vprašanje prostorov v paviljonu B bivše psihiatrične bolnice pri Sv. Ivanu za potrebe slovenskih višjih srednjih šol, v prvi vrsti oddelka za geometre v sklopu Trgovskega zavoda Ž. Zois in Poklicnega zavoda J. Stefan. Temu problemu že več mesecev skrbno sledita predstavnik Ssk v tržaškem občinskem in pokrajinskem odboru Lokar in Harej, ki sta se ponovno zavzela na pristojnih mestih, da bi čimprej prišlo do ustrezne izdelave in sprejetja variante k obstoječemu regulacijskemu načrtu.

Izvršni odbor se je seznanil z namero vodstva čistilnice Aquila v Žavljah, ki je bila naslednjega dne uradno tudi potrjena, da preneha z dosedanjim dejavnostjo. Vodstvo francoske družbe Total je tako sklenilo zapreti obrat čistilnice in ga spremeniti v zgolj obalno skladišče. Tudi Ssk ostro protestira tako drastičnemu ukrepu

vodstva družbe, da zapre žaveljski obrat za predelovanje nafte, ki zaposluje nad petsto delavcev in uslužbencev, med katerimi je tudi lepo število Slovencev.

Hkrati Ssk ob tem ugotavlja, da je tržaško gospodarstvo dobilo s tem ukrepom hud udarec, ki ga bo težko prebolelo tudi zaradi tega, ker prihaja do njega v izred-

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek 4. novembra govorila Erika Košuta o svojem potovanju po Peruju in vzponih na Ande in na Kilimandžaro. Predavanje bo ilustrirala z barvnimi diapozitivi. Začetek ob 20.30.

no težkem trenutku, ko je že itak kritična zaposlitvena raven pri nas. Zato pričakuje, da se bodo pristojni krogi odločno zavzeli, da se namera vodstva podjetja prepreči oziroma poiščejo alternativne rešitve.

Razstava Toneta Kralja v Gorici

V soboto, 26. t.m., so v goriškem Avditoriju slovesno odprli razstavo z naslovom »Tone Kralj v Furlaniji - Julijski krajini«, ki sta jo pripravili Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Ta pobuda pomeni zaključek večmesečnega napornega iskanja in popisovanja Kraljevih del, ohranjenih v naši deželi, pri katerem je glavno težo nosila umetnostna zgodovinarka, goriška rojakinja Verena Koršič - Zorn. Sad tega prizadevanja ni le razstava v Avditoriju, marveč tudi izčrpen in bogato ilustriran katalog, obsegajoč skoraj 100 strani. O razstavi in katalogu bomo še obširneje spregovorili, tokrat le še nekaj kronike z otvoritve.

Potekala je v svečanem razpoloženju, saj so se je udeležili ugledni predstavniki javnega in še posebej kulturnega življenja z obeh strani meje, opazen je bil tudi delež italijanskih someščanov. Prvi je spregovoril predsednik Slovenske katoliške prosvete Damijan Paulin, daljše izvajanje o pomenu razstave in nasploh delovanja Toneta Kralja na Primorskem pa je prebrala Marilka Koršič - Čotar. Sledil je povzete v italijanščini, ki ga je prebral Jožko Vetrih, nato pa je spregovoril še goriški župan Antonio Scarano, ki je opozoril na pomen tourstnih pobud za spoznavanje sosednje slovenske kulture. Končno je Damijan Paulin razglasil razstavo za odprto in povabil goste k ogledu. Obiskovalci imajo možnost spoznati Kraljeve grafike, risbe in olja, v vitrinah pa so razstavljene njegove knjižne opreme in ilustracije. Gre za premišljen izbor iz umetnikovega opusa, ki ga hranijo razni lastniki v deželi Furlaniji - Julijski krajini, tako da lahko spoznamo različne razvojne faze in slikarske teme, s katerimi se je ukvarjal Kralj. Razstava bo v Gorici odprta do 7. novembra letos, nato pa bo prenešana v Trst, kjer bo na ogled v Peterlinovi dvorani od 11. do 18. novembra.

»UMETNOST MED OBEMA VOJNAMA NA PRIMORSKEM«

Medtem ko se v Avditoriju v Gorici nadaljuje razstava del Toneta Kralja v Furlaniji - Julijski krajini, ki je že vzbudila

veliko pozornost med goriškimi Slovenci in tudi med Italijani in Furlani je bilo 28. t.m. v Katoliškem domu v Gorici nadvse zanimivo predavanje na temo: Umetnost med obema vojnama in pojav ekspresionizma. Govoril je kustos Goriškega muzeja Marko Vuk, čigar izvajanja je poslušalo lepo število ljudi. Predavatelj je takoj na začetku opozoril, da sta bila Trst in Gorica po prvi svetovni vojni nekaj let pomembni kulturni središči, tudi in zlasti, kar zadeva likovno umetnost. V obeh središčih pa so Slovenci na področju likovne umetnosti zavzemali zavidljiva mesta. V tej zvezi je Marko Vuk, ki je s svojim predavanjem pokazal, da odlično pozna tedanjo stvarnost na Primorskem, zlasti orisal delo Vena Piloni, Lojzeta Špacapana in Ivana Čarga, ne da bi pozabil na Jožeta Srebrniča, Franceta Goršeta, Avgusta Černigoja, Milka Bambiča in druge. Beseda je tekla o konstruktivizmu, secesiji, impresionizmu, futurizmu in ekspresionizmu, se pravi o celi vrsti oblik umetniškega izražanja.

Zadnji del svojega predavanja pa je Marko Vuk posvetil Tonetu Kralju in njegovemu delu na področju cerkvene umetnosti na Primorskem, ki je imela tudi izrazite narodnoobrambne in protifašistične znake. Svoja izvajanja je predavatelj podkrepil in osvetlil z diapozitivi. Slo je vsakakor za predavanje, ki primerno dopolnjuje razstavo v goriškem Avditoriju.

—o—

DRUGI ROMARSKI VLAK

■ nadaljevanje s 3. strani

1912 prve frančiškanske redovnice v Mostar za hercegovske sirote in da je ta redovniška družba, danes tako zelo razširjena po hrvaški zemlji, slovenskega in ne nemškoavstrijskega izvora.

Koroško romanje je stalo z vožnjo, spalnikom, dvema zajtrkoma in eno večerjo na tisoč km dolgi progi in z avtobusi točno tisoč šillingov na osebo, to je kaj manj kot stotisoč lir.

Spodobilo bi se, da bi bil tudi tretji posebni romarski vlak v Medjugorje na novo božjo pot — slovenski. Jasno je, da smo zdaj na vrsti Slovenci iz Italije.

St. Žerjal

Uredili so grob prof. Milana Bekarja

Na opkopališču v Gorici je bila v nedeljo, 27. oktobra, ganljiva slovesnost, ki se je udeležilo lepo število nekdanjih dijakov povojne slovenske klasične gimnazije v Gorici. Na pobudo in s prizadevanji skupine teh bivših dijakov je bil namreč urejen grob ter postavljen spomenik profesorju Milanu Bekarju, ki je umrl v Gorici pred 19 leti. Dr. Milan Bekar je bil skoraj dve desetletji profesor slovenščine na že omenjeni višji slovenski srednji šoli v Gorici. Živel je sam, ves predan šoli in njenim dijakom, ki jih je seznanjal z lepoto slovenskega jezika in književnosti. O liku in delu profesorja Bekarja je spregovoril časnikar Marko Waltritsch, ki je bil njegov dijak na gimnaziji. Poudaril je pokojnikovo obširno znanje, opozoril na njegov bohemski značaj in ustrezno bohemsko življenje, na njegovo pesniško ustvarjanje, pri čemer se je posluževal vrste psevdonimov, zlasti pa je znan njegov psevdonim Brš-

ljanski. Waltritsch je ob tej priložnosti izrazil željo, da bi tudi drugim že pokojnim profesorjem slovenskih šol, ki ležijo na goriškem pokopališču, dostojno uredili grobove.

Zbor Lojze Bratuž je pod vodstvom Stanka Jerićija občuteno zapel žalostinki, medtem ko je misel prisotnih vsaj za hip poromala k liku rajnega profesorja Bekarja in v čase, v katerih se je razdajal svojim dijakom.

—o—

O mirovni prizadevanjih na Bližnjem vzhodu in o dvostranskih odnosih sta razpravljala v Ammanu Arafat in Husein. Oba sta izrazila zadovoljstvo glede dvostranskega sodelovanja.

—o—

Sandinistični režim v Nikaragvi, ki je 15. oktobra izdal odlok o izrednem stanju, je dal aretirati voditelja ustavno-liberalne stranke Meneses.

Hubert Bergant

SLOVENSKA ORGELSKA GLASBA V XIX. IN XX. STOLETJU

VI.

Letošnji jubilar, osemdesetletni VILKO UKMAR (1905) je za orgle napisal »Praelambulum« in »Tri intonacije«, ki so izšli pri Društvu slovenskih skladateljev leta 1972. V Praeambulu še ostinatni pedalni solo po šestkratni ponovitvi istega motiva osvoboditi togega ponavljanja in preide v svobodno figuriranje, ki je enako kot na začetku skladbe podprto s harmonskimi in deloma pasajnimi elementi pasajne manualne igre. Srednji del skladbe je namenjen dvema različno obarvanima manualoma, ki se jima kasneje pridruži še pedal z začetnim karakterističnim motivom. Po večkratni razširitvi slednjega, komorno učinkovega dela, se konča skladba s kadenčnimi

figurami, ki se umirijo v harmonskem disonantnem zaporedju nad ležečim pedalom v oktavah.

Andante sostenuto iz Treh intonacij v enakomernem šestnajstinskem gibanju desnice v manualu in počasnih akordih v levi roki in bolj ali manj melodično samostojnem pedalu, preide z Adagiom v tradicionalno spevnost vseh počasnih stavkov. Zaključni Andante v plenu je trodelna oblika, pri kateri ritmično markantna prvi in zadnji del uokvirjata srednjega, ki bazira na basovski melodiji. Ukmar, ki se je pred samostojnimi orgelskimi skladbami posluževal orgel že na področju scenske glasbe, je dokazal, da je sposoben iz njih izvabiti njihove najbolj karakteristične zvočne odtenke.

FRANCE AČKO (1904-30.12.1974), ki se je rodil leto pred Ukmarjem, je sicer živel v stalnem stiku z orglami, vendar je zanje napisal samo dve skladbi. L. 1941 je nastala »Fuga sopra Alleluia pasquale« in več kot 20 let kasneje tj. 1962 orjaška Ačkova Sonata, ki jo nekateri primerjajo z »orgelskimi simfonijami« francoskih skladateljev romantike. Veliko štiristavčno delo kaže močne vplive Hindemithovega in Petrassijevega ustvarjanja. Odlika Sonate so jasno izoblikovani posamezni stavki. Najdaljši stavek je v sonatni formi zgrajeni Allegro. Sledi mu Žalna koračnica (»Marcia funebre«), ki je sicer trodelna, z obveznim triom, a jo začinja počasni uvod in zaključuje coda. Tretji stavek - Passacaglia po konceptu spominja na Bachovo monumentalno, enako imenovano delo. Osemtaktni lapidarno izoblikovani temi sledi 18 variacij. Sonata zaključuje »Finale«, ki je sicer svobodno zgrajena fuga, a se istočasno približuje sonatni obliki. Pri nas Ačkova Sonata, ki je nastala ob 500-letnici ljubljanske škofije, še ni doživela celotne izvedbe, kot jo je v času nastanka baje v Rimu. Po mnenju ne-

Dve novi Rebulovi knjigi

V teh dneh sta izšli dve novi deli pisatelja prof. Alojza Rebule. Pri Ognjišču v Kopru je izšlo šest iger pod skupnim naslovom »Savlov demon«. Kot pravi sam pisatelj v uvodni besedi, »dramska šesterica predstavlja izbor iz radijskih iger, ki so bile v šestdesetih in sedemdesetih letih izvajane na Radiu Trst A in ki so prirejene za oder.« Te igre (Poncijeva žena, Savlov demon, Somrak, Mesto Arbela, Četrty kralj in še Neznana zvezda) so vezane na religiozno tematiko. Vsebinsko so precej raznolične, vse pa preveva globoka duhovnost, živa vera in občutljivost za psihološko predstavljanje človeških likov in njihovih eksistencialnih problemov. Igre je zbrala, priredila ter s scenskimi napotki opremila Rebulova žena prof. Zora Tavčar. Knjigo dobimo tudi v tržaških knjigarnah.

V Celovcu pa so na Koroških dnevih v ponedeljek, 14. oktobra, predstavili Rebulovo knjigo »Oblaki Michigana«. Gre za dnevniški zapis potovanja po Ameriki po sledih misijonarja in škofa ter slovenskega svetniškega kandidata Friderika Ireneja Baraga. Rebulov »ameriški dnevnik« je zanimivo in bogato branje za vsakogar, ki se ga loti. Delo je izšlo v sozaložbi Mohorjeve družbe iz Celovca in tržaške revije Mladika. Pisatelj Rebula pa jo posveča spominu rajnega msgr. Rudolfa Klinca, tajnika Goriške Mohorjeve družbe, ki ji je bila knjiga pred skoraj dese-

Dr. BRESSANI NOVI VIDEMSKI ŽUPAN

Z veliko večino glasov je bil za župana v Vidmu izvoljen odvetnik Piergiorgio Bressani. Novi župan je eden vidnejših predstavnikov Krščanske demokracije. Od leta 1963 do pred nekaj dnevi je bil poslanec in več let tudi podtajnik v predsedstvu vlade. Novi župan dobro pozna tudi manjšinsko problematiko; pred dvema letoma je v DSI v Trstu imel predavanje o zakonskem predlogu KD za zaščito slovenske manjšine. Občinski svet v Vidmu bi moral potrditi za župana odvetnika Angela Candolinija, a je ta iznenada umrl nekaj ur pred začetkom seje.

Dr. Bressani se je moral odpovedati poslanskemu mandatu. Njegovo mesto v parlamentu je prevzel Furlan Micolini.

katerih skladateljev bi bilo nujno delo očistiti tiskovnih napak in raznih drobnih nedoslednosti. Po takem posegu bo še bolj razvidno, da je to ena od naših temeljnih kompozicij na orgle.

PAVEL ŠIVIC (1908) je l. 1982 doživel izjemno čast, saj so z njegovim Koncertom za orgle in orkester, prvim tovrstnim delom pri nas, slovesno odprli veliko dvorano Cankarjevega doma z orglami. Mnogostransko usmerjeni skladatelj je samo del svojega opusa namenil orglam. Sestavlja ga Passacaglia, ki je nastala že pred drugo vojno in jo je Stanko Premrl prepisal v študijske namene. Premrl se je, kot nekoč Bach, s prepisovanjem segreval, če lahko tako rečemo, pred lastnim ustvarjalnim procesom, istočasno pa se je zavedal, da vsebujejo skladbe mladih avtorjev veliko novega, pozornosti vrednega gradiva. Šivic je l. 1971 napisal Prélude - fantaisie, ki je miniaturna skladba po svojih dimenzijah, a izredno domiselno sestavljena. Skladatelj je v njej prepustil izvajalcu vso svobodo pri registriranju. Trodelna skladba se začne pritaženo z globokimi basi 32čevljskega pedalnega registra. Kmalu

timi leti namenjena, a takrat ni prišla v knjižni dar goriških mohorjev. Na platnicah je upodobljena znamka, ki so jo Združene države Amerike posvetile škofu Baragi.

Obe knjigi gotovo pomenita duhovno obogatitev za slovenski kulturni prostor, gotovo pa tudi zaslužita natančnejši zapis.

—o—

Izšla je 8. številka Mladike. Prva jesenska številka te družinske revije posveča precej pozornosti zadnji, jubilejni Dragi 85. Tudi pisateljica Zora Tavčar je začela objavljati svoj dnevnik. Poleg zanimivih in raznolikih člankov, ki posegajo na najrazličnejša področja slovenskega kulturnega in družbenega življenja, objavlja 8. številka Mladike tudi kvalitetno literaturo, bogato Anteno, in več zanimivih esejev s področja jezikoslovja in književnosti ter ocen.

—o—

Nemirni Afganistan

V Afganistanu se nadaljujejo spopadi med vladnimi in sovjetskimi silami na eni strani in med uporniški formacijami na drugi. Najnovejša kronika beleži tokrat svojevrsten incident. Režimski radio v Kabulu je objavil, da so uporniki z dvema raketama zadeli znamenito mošejo v mestu Herat, ki leži kakih 600 kilometrov zahodno od Kabula.

Filosovjetski režim ostro napada upornike, ki jim tudi ob tej priložnosti očita, da so v službi tako imenovanega zahodnega imperializma. Protikomunistični partizani odgovarjajo, da je bila mošeja zadeta po pomoti. V njeni bližini so namreč postojanke vladne vojske in proti njim sta bili naperjeni raketi, ki sta po nesreči zadeli svetišče. Po drugi verziji pa so svetišče poškodovali Sovjeti med enim svojih številnih napadov na afganistanske upornike.

—o—

Ameriški predsednik Reagan namerava po sestanku z Gorbačovom v Ženevi sklicati v Bruslju posvet z voditelji zaveznških držav.

Mati Terezija v OZN

Na sedežu Združenih narodov v New Yorku so imeli v nedeljo, 27. t.m., izrednega gosta: delegatom svetovne organizacije se je v vsej skromnosti, hkrati pa z visokim humanitarnim pozivom, predstavila mati Terezija iz Kalkute, Nobelova nagrajenka za mir, velika dobrotnica ubožnih v Indiji in drugod po svetu. Plemenita misijonarka je spregovorila na način, ki ga tribuna Združenih narodov ni vajena: pozvala je svet, naj stori vse, da bi noben otrok na naši zemlji ne živel brez ljubezni.

Pri tem se je mati Terezija ognjevitost postavila v bran človekovega življenja, ko je obsodila splav. »Bojimo se jedrske vojne, ni pa nas strah, ko odvezemo življene še nerojenemu otroku«, je vzkliknila guvernica, ki je potem pozvala svet, naj zavrne vse oblike diskriminacij, ki zastrupljajo življenje na tem človeškem in božjem planetu. Mater Terezijo je zastopnikom Združenih narodov predstavil glavni tajnik Perez De Cuellar.

—o—

Namestnik ameriškega zunanjega ministra Armacost je v teh dneh opravil postane na rimskem letališču in se sestal z veleposlanikom Rabbom. Armacost je poudarjal pomembnost dobrih in tesnih odnosov med Italijo in Združenimi državami Amerike in je izrazil prepričanje, da se bodo še izboljšali. Rabbu je izrazil popolno zaupanje ameriške vlade in predsednika Reagana.

GANDHI V MOSKVI

Indijski ministrski predsednik Gandhi se je vrnil s proslav za 40-letnico Združenih narodov v New Yorku ter se je med povratkom domov ustavil v Moskvi. S sovjetskim voditeljem Gorbačovom je razpravljalo o sovjetskih predlogih za nadzorstvo nad svetovno razorožitvijo.

Iz indijskih diplomatskih krogov poročajo, da je Gandhi razpravljalo o svetovni razorožitvi najprej z ameriškim predsednikom Reaganom ter je hotel isto napraviti z Gorbačovom. Govorili so tudi o sestanku, katerega bosta imela Reagan in Gorbačov v Ženevi 19. in 20. novembra.

V preteklem letu je izšla knjiga Boruta Loparnika: »Biti skladatelj«, v kateri se avtor knjige pogovarja s skladateljem Primožem Ramovšem. Navedimo iz knjige tisti del, ki se nanaša na skladateljev odnos do orgel. Takole pravi: »Zelo rad igram orgle: Mikajo me, uživam v orgelskem plenu zaradi barvitosti celotnega instrumenta. To je prvi in poglavitni užitek. Drugi pa je barvno prelivanje posameznih registrov, njihovih kombinacij.«

— Obvladanje tega zapletenega glasbila ni privlačno?

Ne, sploh ne.

— In si torej vztrajal pri orglah dlje kot pri klavirju, zato ker ni bilo treba vaditi in koncertirati?

Jasno.

— Napisal pa nisi niti pol ducata orgelskih skladb.

Ravno pol ducata jih je.«

Na tem mestu moramo skladatelja dopolniti z natančnejšimi podatki.

(Dalje)

Sodobno kmetijstvo

ZIMSKA SOLATA

Na začetku novembra posadimo sadike zimске solate, da se do zime dobro ukoreninijo. Za vzgojo sadik smo sejali zimsko glavno solato že septembra. Prebuje rastline se pod snegom dušijo, slabotne, slabo vrasle, pa dviguje in hitreje uniči zimski mraz. Zato sejemo in sadimo zimsko solato večkrat. Na setvenici posejano setev kmalu razredčimo, da se bodo lahko razvile močne rastline. Kratke, čokate sadike z dva do tri cm dolgimi listi dajo več pridelka in so odpornejše kot sadike s 5 cm in daljšimi listi.

Preden želimo sadike puliti s setvenice, gredo temeljito zalijemo, pulimo pa tako, da z roko zgrabimo pod korenine, nikakor pa ne vlečemo, saj bi pri tem potrgali sadiki večino korenin. Sadike preberemo in samo najmočnejše s 4 ali 5 listi uporabimo za saditev. Sadimo po možnosti v vlažnem vremenu, ob sušnih dneh je treba solato močno zalivati, zelo pomembno pa je, da so sadike v zemlji do koreninskega vratu.

Zimsko solato sadimo v 5 do 10 cm globoke jarke, izkopane v smeri vzhod - zahod, da je južna stena zavarovana pred zimskim soncem. Na mokrih tleh ne sadimo v jarke, da se v njih ne nabira voda. Ponavljajoče tajanje in zmrzovanje premokre zemlje sadikam škoduje. Sadimo na razdaljo 20 x 15 cm, a mnogokrat najbolje prezimi nepresajena solata, ki smo jo na gredici primerno razredčili.

Rastline postanejo odpornejše proti mrazu, če zemljo dva do tri tedne pred saditvijo pognojimo s kalijem in fosforom. Na kvadratni meter potrosimo 6 dkg nitro-

foskala. Nikakor ne sadimo solate na pregnojeno zemljo. Na pušni zemlji bo setev trdnjša in odpornejša proti mrazu. Zgodaj spomladi ji potrosimo še 3 dkg nitromonkala na kvadratni meter v dveh obronkih, da se bo bujno razrasla.

Solata najbolj trpi, če je zima brez snega, posebno ob koncu, ko se menjavata

sonce in mraz. Zato jo pokrijemo z vejami ali še bolje s polivinilom. Iz leskovih šib napravimo loke preko grede na vsakih pol metra in preko teh napet polivinil pri tleh zasujemo z zemljo, da ga veter ne more dvigniti.

Solato pustimo pokrito, dokler spomladansko sonce ni prevroče. Potem jo zračimo, tako da odgrnemo polivinil na obeh koncih. Če solate čez dan ne zračimo, se pri močnem soncu orosi in ponoči lahko zmrzne. Tako pokrita solata naredi glave tudi dva tedna pred nepokrito. Sadimo le proti mrazu odporne sorte in obiravko.

Paženje čebeljih panjev

Čebele preždiyo zimo, stisnjene v zimsko gručo. V njej vzdržujejo stalno toploto s presnavljanjem hrane. Da toplota ne bi uhajala, obdaja gručo nekakšen plašč iz živih čebel, te se na površju menjavajo, da ne bi otrpnile v zmrzali, ki obdaja gručo. Zbitost čebel v plašču mora biti pravšnja, da ohranja toploto v gruču, hkrati pa prepušča dovolj svežega zraka, ki ga potrebujejo čebele v sredini gruču.

Nagle spremembe v okolici gruču, večji trušči ali preprih lahko zrahljajo plašč tako, da vdre v gruču preveč hladnega zraka, kar ima lahko zelo neugodne ali celo usodne posledice za prezimljenje čebelje družine. Zato moramo okolico zimске gruču toplotno in zvočno ustrezno zavarovati in čebelji panj zapažiti. Poudarjam, da gre za paženje čebeljega panja in ne čebel, kakor ponekod govorijo čebelarji.

Pomisleki, ali je paženje sploh potrebno, so se izkazali za zgrešene. Res je, da pri prosto stoječih ameriških panjih lahko paženje nadomesti sneg, ki panje zamete in

jih tako zavaruje; če pa ti panji ostanejo čez zimo razgaljeni na preprihu, so paženja prav tako ali pa še bolj potrebna kot znižaršiči, ki so zloženi v čebelnjaku.

Pomembno je tudi, kdaj pažimo. Nekateri priporočajo zgodnje paženje, še preden se čebele dobro zgručajo. Drugi pa menijo, da je za paženje dovolj časa, vse tja do pojava prve zalege proti koncu januarja. Šele takrat namreč dvignejo čebele toploto v gruču z 18 do 20 na 30 do 32 stopinj Celzija. Tako povišano toploto pa bi seveda v nezapaženih panjih težko vzdrževale, zlasti ker so v pozno zimskem in zgodnjem pomladanskem času velika toplotna nihanja.

V prvi polovici zime čebele ne potrebujejo kaj prida toplotne zaščite. Zato bi bilo morda pozno paženje umestno. Vse premalo pa pri tem upoštevamo, da s paženjem ščitimo čebele tudi proti drugim nevarnostim, zlasti proti hrupu in preprihu, kar je celo pomembnejše od toplote. Poleg

dalje na 8. strani ■

Aleksij Pregarc na Štatenbergu

III.

Od tistega daljnega kompromisnega umika dalje so se začeli vsi kasneje nastali kompromisi. Od tedaj naprej se je začel protekcionizem nekaterih razcepljenih grupacij, ki naj bi v Trstu pogrevale že vnaprej na propad obsojene politične ambicije. Minilo je veliko let, preden se je SR Slovenija odločila, da ne bo več izvažala revolucije.

V glavnem je medtem zamejski in matični svet (v zamejstvu zlasti tisti, ki je viden pri vsaki množični manifestaciji na levi, v sredini ali na desni) preplavljen pridobitniški tok: ne diši to po najbolj klasičnih kanonih buržoaznega življenja? Kje lahko še slišimo odmev partizanskega klica »na juriš«? Ostal je v zakupu nekdanjih neuničljivih partizanskih aktivistov, na čase aktivnih pevskih zborov in pa Tržaškega partizanskega pevskega zbora. Toda to le ob dobožnih priložnostih, na določenih mestih, občasno tudi na nezaslišano svetih tleh italijanske iredente. Jasno je, da mora tedaj biti tak nastop narodnostno razkužen ... Na drugi strani ni več prirastka v duhovniških poklicih.

Tudi petje amaterskih zborov je na nezavidljivi ravni, gledališče prav tako nima področne prirastka, v športnih klubih se z največjo težavo ohranja slovenski pogovorni jezik, številčne družine so prava izjema.

Potem ko je SR Slovenija nekako za silo zadovoljila ekonomske potrebe slovenskega Trsta, se je ob podpisu osimskega sporazuma začela zapirati vase. Dovolj naj bo podatek, da uživa jo moji sorojaki — z menoj vred — ob predstavitvi potnega lista v Matici tretman katerega koli tujca, na primer heimatdienstovca ali nekdanjega fašista, če le slednja držita le zaprt gobec ob obloženi denarnici. Lahko navedem nekaj primerov? Po drugi strani pa obiskovalci iz domovine nimajo časa — ob hlastanju za shoppingom — zanimati se za zadeve zamejcev, ki v njihovi optiki živijo sijajno.

V zdajšnji situaciji, čeprav ne najugodnejši za razmah in preplet najrazličnejših stikov med sosednjima državama (tudi deželnicama vladama), temelječih predvsem na trgovinskih izmenjavah, ostaja prostora za kulturo, ki je edina dolgoročna naložba za slovenski doslej utopični enotni kulturni prostor, najbolj ponižana pastorka. Mislite, da to ne drži? Samo primer, prosim: če je potrebno in nujno obdržati poslovne partnerje, je naša Matica pripravljena danes paktirati z Rezo Pahlavijem, čez noč že s Homeinijem, danes s Callaghanom, jutri s Thatcherjevo. Bistvenih razlik ni, danes z Videlo, jutri z Alfonsinom. Če bi se nenadoma, par absurdum, ampak denimo, uveljavil drugačen način režimskega gospodarjenja v domovini, mislite, da bi se tržaški

slovenski trgovci ne levili? Kulturno poslanstvo pa bi moralo ostati isto, le da bi še naprej modrovalo o preživetju.

Se vam zdi potemtakem čudno, da se zares zavedni Slovenci, poedinci, včasih tudi v gručah, sprašujemo, kam to pelje? Kako naj se vsi ti razslojeni interesi spet zaslojijo? Je potemtakem čudno, da nas širok krog Italijanov ne priznava za enakovredne? Da se glasilo tržaških nacionalistov, ki so sicer priljudni v Sloveniji in s Slovenijo (kot s sosednjo mejno državno tvorbo!), glasilo Voce libera izraža o nas kot o »nekonzistentni, nikoli prešteti manjšini, katere govorica nima dostojanstva omikanega jezika« (avgust 1985)? Pazite, to so potencialni tržaški volilci, danes take, jutri podobne stranke.

Na tihem jim lahko pritrjujem. Le vprašajmo se: koliko je Slovencev v Italiji? Recimo, da tako italijansko gledanje zbeha in razoroži; prav zato trdim, da je pogumnih in v tem primeru (med navednicami) »svobodnih« Slovencev na Tržaškem precej manj od števil, ki jih hipotetično, naivno navajamo ob kričečih pojavih asimilacije. Pravimo, najmanj 100.000 do 120.000. Za dober Maribor torej. Ob štetju, ki je — vsaj zame — normalen državljanski opravke, se je pisalo število 27.000: tem tisočem ni bilo v breme izjaviti, da so Slovenci.

V tej magični številki je torej očitno balansiranje trdoživosti in odstopanj. In spet trdim, da vse to spada v normalo, da je v tej mozaični številki dostojna moč, tudi ponos, ki v glavnem zdržita zato, ker si obetata boljših časov, ker si obetamo, vsak po svoje, da bo Slovenija, edina

PAŽENJE ČEBELJIH PANJEV

■ nadaljevanje s 7. strani

tega zavarujemo tudi panje, zlasti stojake na prostem. Upoštevajmo že dejstvo, da bomo pozimi težko našli primeren topel dan za delo; pohitimo, da se bodo čebele lahko bolj umirjeno pripravile za zimski počitek.

Zimo preživijo čebele, stisnjene v gručo, vendar v njej ne otrpnejo kot večina drugih žuželk. Čez zimo potekajo v gručih nekateri življenjski procesi, ki se stopnjujejo s pojavom zalege. Da bi ti procesi potekali nemoteno, potrebujejo čebele poleg miru in toplote tudi dovolj svežega zraka, ki mora imeti prost dostop do gručice. Ta namreč med zdenjem nekako diha. Pri tem potrebuje kisik, oddaja pa ogljikov dioksid in obilo vlage. Odvečna vlaga se na mrzlih delih panja kaj rada zgosti v kapljice vode, to pa vznemirja čebele, povzroča plesnenje satovja in trohnenje panjskih delov.

Čebelarji so prepričani, da povzroči čebelam med zimskim počitkom odvečna vlaga več škode kot pa zmrzal. Da preprečimo zadrževanje vlage, je nadvse pomembno, da uporabimo za paženje ustrezen material. Stari čebelarji so vedeli, da nekateri opaži panje močijo, drugi pa jih čez zimo ohranjajo suhe. Najraje so pazili s suhim mahom in starimi cunjami, zdaj pa največ čebelarjev paži s časopisnim papirjem ali kartonom, ki ga zlepimo v več plasti. Prav pride tudi izolacijski izdelek iz fine steklene volne, ki ima vse lastnosti izvrstnega zvočnega in toplotnega izolatorja, za vlagu pa je zelo prepusten, tako da ostanejo z njim zapaženi panji popolnoma suhi vso zimo. Nikar pa ne delajmo z njim brez rokavic, še bolje pa, da vse narezane elemente prevlečemo z ustrežno tkanino.

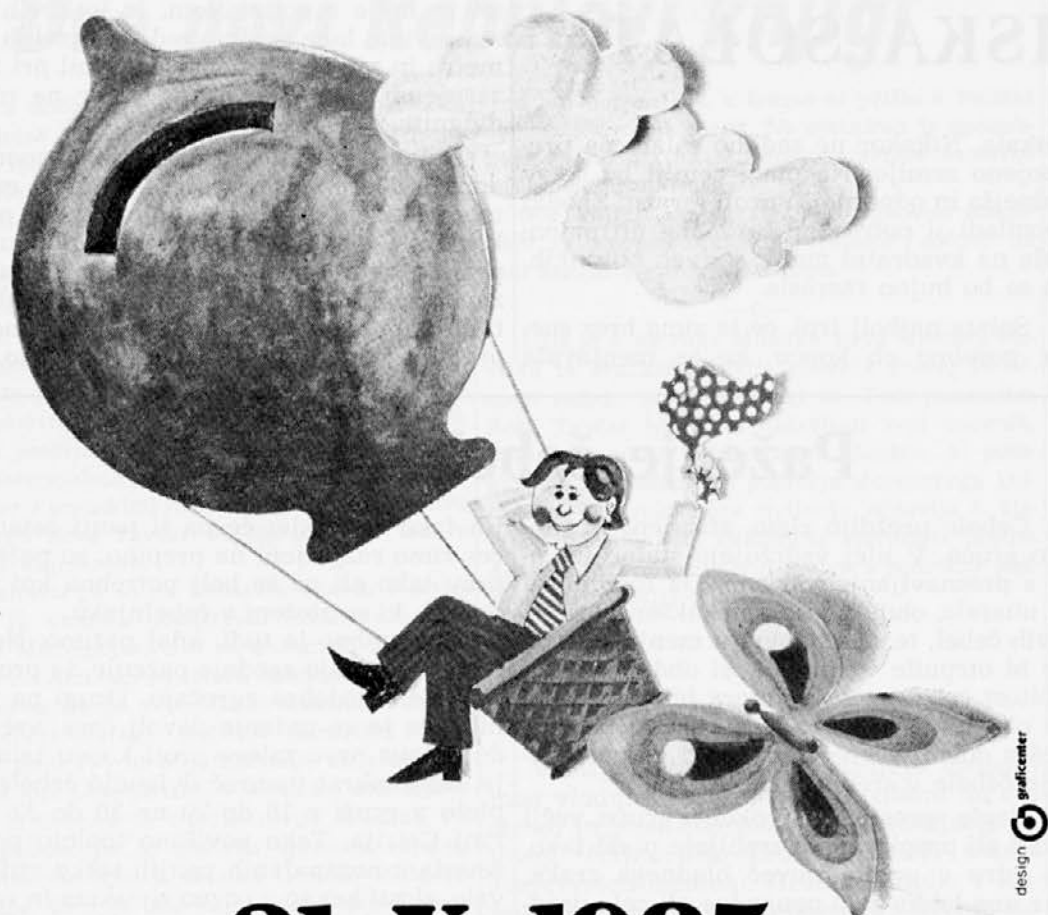
Opaž odstranimo šele tedaj, ko se spomladi toplotne razmere ustalijo, dobro pa je v prvem toplom dnevu zimski, z vlagu napojen opaž za nekaj časa zamenjati s suhim ali novim.

Z. T.

— □ —

Zahodnonemško časopisje napoveduje, da bo vzhodnonemški voditelj Honnecker sredi decembra opravil obisk v Zvezni republiki Nemčiji.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

31 · X · 1985

SVETOVNI DAN VARČEVANJA

Z VARČEVANJEM SI SVOBODNEJŠI

KMEČKA BANKA - GORICA

KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH

KMEČKO OBRтна HRANILNICA V DOBERDOBU

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d. TRST

duhovna domovina, s katero razpolagamo, zažive-la in nas zavarovala tako, kot se za članico evropskih narodov spodobi.

Če povzamem te navedbe, si moramo priznati, da že omenjeni konfuzni protekcijonizem, ki ga po sugestiji raznih zainteresirancev, po inerciji al pa samoiniciativno opravlja SR Slovenija, vsaj v kulturnem pogledu ni ravno dokaz kvalitetne kulturne politike: to ni naraven odnos, ne do same sebe ne do nas, ki smo kljub nespornostim, ki nam žre energije, doprinesli k oblikovanju narodove ustvarjalne podobe nekaj zamenljivega: veter z zahoda, veter z juga, sapa Mediterana; to ni samo mašilo, to ni samo razpadajoča dependansa nekega naličenega objekta, to so lahko gredice jutrišnjega urejenega kulturnega vrta. Vrtna vrata v svet bi lahko bili mi, toda če smo v svoji ihti doslej samo loputali s temi vrati in se kot taki krcali po nosu, je dolžnost SR Slovenije ta, da vzame vajeti v svoje roke in si z osveščenostjo, ki naj temelji na trez-

ni presoji zamejske stvarnosti, sredi te stvarnosti privoščiti uresničitev vseh tistih pluralističnih poskusov, brez katerih kultura ne pozna razvoja; sicer pa je pluralizem zajamčen v slovenski ustavi sami.

Spodletela je vojaška rešitev, kasnejše ere ekonomske rasti in nezrelosti nimam namena analizirati, sicer pa, dragi kolegi, rezultate te analize občutite na svojih ramenih!

Ostaja kultura. Te, dokler je en sam ustvarjalec, ki bo pisal — četudi v pesek —, dokler se bosta prijateljsko družila vsaj dva Slovenca in bosta skušala zapeti, je neuničljiva. Toda naj ne bo ta kultura namenjena samo medsebojnim takim ali drugačnim praskam in žolčnostim, kultura mora na tak ali drugačen način — v svet: Trst bi lahko bil izhodiščna točka za celotno romansko področje. Zato so seveda potrebna sredstva in pa dinamično vodenje nekega velikega kulturno-informacijskega centra, ki bi polariziral vse ustvarjalne sile, težeče k romanskemu svetu.

Slovinci in Italijani bi tako imeli možnost soočenja in institucionalnega medsebojnega spoznavanja. Odpadlo bi tudi vsako namigovanje, da je tako središče titovsko ali klerikalno ...

Sistem simultanih prevodov, turistični center in vse kar spada v moderno informatiko, predvsem pa razkrivanje in predstavljanje naše zgodovine, ki ne bo vrednotila samo zdajšnjih dosežkov, temveč v kontekstu širšega evropskega prostora določila mesto, ki ga zaslužijo možje kot so Trubar, Kopitar, Čop, Levstik, Vega, Jakopič in ostalih. To niso in ne morejo biti imena za zgolj domače manipuliranje.

Center torej, ki naj ga vodi SR Slovenija z vsem razsvetljenim in — verjamem v to — tudi pluralističnim duhom. Kaka palača, ki je v Trstu v slovenskih rokah, bi gotovo služila našemu namenu. To bi res bilo vredno poštenega kulturnega poslanstva. S tem bi domovina dostojno predstavljala sebe, nas, in tudi tisto, kar odlikuje ostale jugoslovanske narode. (Konec)